

Szombat
1945 január 20

VILÁGOS SÁG

II. ÉVFOLYAM | AZ ERDÉLYI MAGYAR NÉPLAPJA | 15. SZÁM

Üdvözöljük a szakszervezetek országos nagygyűlését

Az itt élő népek békéjét feirobantó bécsi döntés után egy szuronyos csendőrökkel és északerdélyi román és magyar munkásokkal meg értelmiségekkel zsúfolt vonat szaguldozott errefelé a karakáli internálótáborból. A szuronyok között hazadeportált északerdélyi antifasisztákat egyenesen a kolozsvári magyar rendőrség fogdájába vitték. Ezek a munkások a karakáli internálótáborban maradt délerdélyi és román ókirályságbeli elvtársaiktól azzal a fogadalommal bucsuztak el, hogy a munkásegységfrontért, a román és a magyar nép békéjéért fognak harcolni, hívek maradnak szakszervezeteikhez, a bécsi döntést soha el nem ismerik, a dunavölgyi népeket háboruba sodró német náciik ellen pedig mindhalálig küzdeni fognak. Hasonló fogadalommal köszönetek el tőfük a karakáli rabságban maradt munkások is.

E fogadalom óta négy és fél év múlt el. A mindhalálig való harcban sokan elesetek, de most megértük végre, hogy a bécsi döntés semmibe foszlott, a kolozsvári állomásról pedig kifutott az a különvonat, mely Északerdély szakszervezeteinek kiküldötteit Bukarest felé röpitte, csendőrökkel nélkül, szabadon, az osztályharc hősei kezében mindig magasan tartott zászló vidám lobogása aialt. A karakáli internálótáborból kiszabadult szaktársak és elvtársak Bukarestben már izgatottan várják őket. Érkezésük ünnep lesz, bizonyágtétel, hogy fogadalmunkhoz hívek maradtunk s Északerdély szakszervezetei a nemzeteket és országhatárokat átfogó testvéri szolidaritás töretlenségével érkeznek a bukaresti munkásság vendégszeretetébe. Románia történelmében először a szakszervezetek most valóban szabadon választhatják meg országos vezetőseiket s dönthetnek jelen és jövő sorsuk felett.

A bukaresti szakszervezeti nagygyűlés a mai viszonyaink közt felér egy demokratikus országgyűléssel. Ennek a szakszervezeti nagygyűlésnek várható határozatai kihatással lesznek a mai és holnapi Románia egész gazdasági és politikai életére s építő és megbékítő hatásukat nyomtatékosan éreztetni fogják majd a béketárgyalások zöld asztalainál is. De főként éreztetniük kell hatásukat a faszizmus ellen viselt háboru gazdasági hádviselésének területén. Bukarestbe most összeült, összegeződik minden tapasztalat, amit egy romokban heverő ország ujjáépítésének kezdőmunkálatainál az üzemek, műhelyek, irodák, vasutak és földek éber munkásai meglátnak. Megmutatják, hol kell közös erővel, egy ország munkásságának erejével lecsapni a gazdasági élet szabotálóra, a háborutól kiontott véren élőködő kartellekre és spekuláns nagy bankokra s megmutatják, hogyan és mikor kell az államosság eszközéhez nyúlni velük szemben. Nagygyűlésező szakszervezeti kiküldötteink az Általános Szakszervezeti szövetség egyetemesével összekötődik a gazdasági élet szétszaggatott útjereit, hogy teljes erejével meginduljon Északerdély felé is az az eltető vérkeringés, melynek első vérlökése máris papírt hozott a Világosságot előállító rotációs gépek kolozsvári kerekéi közé.

Északerdély szervezeti munkássá-

gának kiküldöttei a gazdasági élet megszervezésének egyik fontos csomópontját akarják létrehívni, amikor Északerdélyi Szakszervezeti Tanács alakítására kérnek a bukaresti nagygyűléstől felhatalmazást. E kérés indokolása félreérthetetlenül kizár bármiféle elkülönülésre való törekvést, mert éppen a tökéletesebb együttműködés szervét készül megalapozni. A munkabérek egységesítésének a megtárgyalása sem maradhat el. És így természetesen a piaci árak egységesítését, illetve a lej és pangó áriolyama körül mutatkozó aránytalanságok egyensúlyba hozását is várunk kell a bukaresti nagygyűlés utóhatásaitól. Kiváncsian várjuk a munkásegység még tökéletesebbé forrasztása érdekében: miként kerül megtárgyalás alá a gyári szakszervezetek kialakítása? Elhatározó irányt mutat ez a kongresszus a parasztság földigényeire vonatkozóan is. Hiszen mindezt a munkásegységfront kezdeményezésére létrejött Országos De-

mokrata Arcvonal kormányzási alaptervezete jóelőre meghatározta.

Igen! Sokat várunk a bukaresti szakszervezeti kongresszustól, de semmiesetre sem többet, mint amennyi a munkádemokrácia felé haladó demokrácia érdeében lehetséges és szükséges. Hiszen jól tudjuk, hogy a demokrácia albarátai még ennyit is sokálnak. Ezek az albarátok már 15 évvel ezelőtt megmutatták, hogy mire képesek. Az Egységes Szakszervezetek országos temesvári nagygyűlését 1929 tavaszán a Maniu-kormány fegyveres karhatalommal üzte szét, a kiküldötteket börtönbe hurcolta, az Egységes Szakszervezeteket pedig feloszlatta... És nem véletlen, hogy a mostani bukaresti szakszervezeti nagygyűlés idején szintén Iuliu Maniu vezeti az alde-mokratákat és a mögöjük bujt faszisztákat az őszinte demokráciáért küzdő munkásegységfront ellen. Minden szervezett munkásnak és minden valóban demokratának résen kell tehát lennie. Most minden szemnek a Bukarestben tanácskozákon kell függenie, a munkáskezdeknek meg védelemre készen kell állaniuk, hogy a

nagygyűlés munkáját a faszista ar-

mány ne zavarhassa meg. Epp ezért a szakszervezeti munkának, a termelés fokozásának, a szabotálók elleni éber örködésnek a nagygyűlés tartama aialt is folyton fokozódni kell. A bukaresti nagygyűlés minden mozzanatát rögtön meg kell vitatnunk, minden határozatát rögtön fel kell dolgoznunk, nyomban élő valósággá kell válnunk. Kiküldötteink feladata akaratunk kifejezése s az irány kijelölése, de a megvalósítás mindnyájunk közös feladata. Kiküldötteinket erősítsük, buzdítsuk a nagygyűlésre menesztett üdvözlő táviratainkkal, leveleinkkel. Ne legyen gyár, ne legyen tanyastület, vagy közhivatal, mely ezt elmulasztja. És ne legyen az Országos Demokrata Arcvonalnak egyetlen csoportja sem, mely elfelejtene jó munkára buzdítani a kongresszust. A bukaresti nagygyűlés szakszervezeti kiküldötteinek és ellenségeinknek folyton éreztetniük kell, hogy a nagygyűlés mögött valóban élő, harcoló s folyton résen lévő öntudatos nép cselekszik.

Nagy István

PEST FELSZABADULT

Budán az utolsó ellenállási fészkeket füstölik ki

A Vörös Hadsereg Sziléziánál átlépte a német határt

MOSKVA, január 19. A szovjet tudósító iroda jelenté: Budapesten a 2. ukrainai arcvonal csapatai befojezték Pest megszállását az ellenségtől és kijutottak a Dunához. A legutóbbi nap aialt több mint 5000 házalomb került birtokukba és most már az ellenség csak egy kis részt tart megvárllva a budai részen. A magyar lövérosok a szovjet csapatok december 28-án és január 18-án közt 59.390 német és magyar foglyot ejtettek. Egyedül január 18-án 20.000 magyar és német katonát esett fogságba, köztük a 19. magyar hadosztály parancsnoka, András Sándor vezérkari ezredes egész törzskarával. Székelyfehérvárról északra visszaverték az ellenségek pánzélosokkal és gyalogsággal indított támadásait.

A lengyelországi szovjet offenzíva tovább gördül előre

A 2. fehérorosz arcvonal csapatai január 18-án folytatták támadásaikat és 16 kilométert nyomulva előre, elfoglalták Przasnicz és Modnlin (Nowo Georgievsk) városokat, valamint Nowy Dwort és még 1000 más helységet. Több ezer német katonát semmisítették meg. A zsákmány mennyisége igen tekintélyes.

Az 1. fehérorosz arcvonal csapatai január 18-án folytatták támadásaikat és a nap folyamán elfoglalták Szeszew, Sziernevics és Lowicz városait. Ez utóbbi 50 kilométerre fekszik Lodztól északra. Felszabadították ezenkívül még 500 helységet, köztük Blonie, Mazovecka, Pruszkow, Grodzisk és Rawa Mazowiecka városait, valamint 6 vasutállomást. Fogságba esett négy német hadosztályparancsnok törzskarával együtt. A 2. német pánzélos hadosztály majdnem teljesen megsemmisült. 30 harcokozsi, 174 löveg, több mint 200 géppuska, több mint 3000 fogoly jelzi az eddig megszállt zsákmány mennyiségét. A szovjet légierő hatásosan támadta Lodz pályaudvarát és sok német

vasuti szerelvényt pusztított el.

Az 1. ukrainai arcvonal csapatának pánzélos és gyalogos egységei tovább 30 kilométert nyomultak előre és átkaroló támadással elfoglalták Piotrkow fontos közlekedési gócpontot, az ellenség nagy támaszpontját. Ez a város 35 kilométerre fekszik Lodztól délre. A hadműveletek során elfoglalták még Skarzynsko Kamienát, mely nagy vasuti csomópont és itt megsemmisítették bekerítés után a Kielcánél szétvert német csapatokat. Sok német semmisült meg. A 3200 főnyi fogoly között van a 17. német pánzélos hadosztályparancsnok is egész törzskarával. Január 18-án folyamán az 1. ukrainai arcvonal csapatai több mint 450 helységet foglaltak el köztük egy falut, mely csak 5 kilométerre van Krakótól északra és hat vasutállomást.

A többi arcvonalon csupán helyi jelentőségű harc folyt.

Január 17-én 174 német harcokozsi semmisítettünk meg és 26 német repülőgépet löltünk le.

LONDON, január 19. Sztalin marsall csütörtökön ismét három napiparancsot adott ki. Az első Konyev tábornaghoz intézte Piotrkov elfoglalása alkalmával, a következőt Rokoszovszki tábornaghoz Przasznysz és Modnlin elfoglalása után, végül késő este Zsukov tábornaghoz Szeszew, Sziernevics és Lowicz elfoglalása alkalmából. Moszkva lakossága minden egyes alkalomból 224 ágyu 20 sortűzével üdvözölte győzelmes csapatait.

Moszkvai jelentések arról adnak hírt, hogy Krakó külvárosiban utcai harcok folynak és hogy Sziléziában a szovjet csapatok egyes helyeken átlépték a német határt.

Szilézia kormányzója felszólította a lakosságot, hogy vonuljon ki a szovjet csapatok ellen. Az egyik legnagyobb német iparvidék kiürítéséről egyelőre még szó sem lehet, hiszen ott a gyárak egymás hegyén-hátán települtek és nincs olyan mennyiségű szállítóeszköz, mely az ott felhalmozott értékes felszerelést el tudná szállítani.

HIREK

A felekezeti tanszemélyzet fizetési kérdése

Csütörtökön délután a kolozsvári és kolozs megyei magyar tanítványok felekezeti iskolák tanszemélyzete nevében küldöttség kereste fel a főispáni hivatala és memorandumot nyújtott át, melyben a felekezeti iskolák tanszemélyzetének fizetését az állami iskolákkal egyenlőben az illetékes államhatóságoktól kéri.

A tanszemélyzet memorandumával egyidejűleg a Magyar Népi Szövetség is kérvényt nyújtott be, kifejtve, hogy a tanszemélyzet hiányos fizetése a magyar alsó- és középfokú népoktatást károsan befolyásolja.

SIMO GYULA ELŐADÁSA LENIN TANÍTÁSÁRÓL. Az Apáczai Csere János-Népakadémia rendezésében Simó Gyula újságíró szombaton délután 4 órai kezdettel előadást tart „Lenin tanítása” címmel.

KATONAI SZOLGÁLATOT TELJESÍTŐ KÖZTISZTVEISELŐK HOZZÁTARTOZÓINAK SEGÉLYEZÉSE. A vármegye főispánja 243—1945 sz. határozatával elrendelte, hogy 1945 január 1-től kezdve katonai szolgálatot vagy közmunkát teljesítő köztszervezők jövedelemmel nem bíró családtagjai havi segélyként a férjnek járó, szakszervezet által megállapított fizetés 50 százalékát és családtagonként (beleértve a feleséget is) 60 pengő családi pótlékot kapjanak.

Táncos teadélután. A Népvédelmi Egyesület vasárnap, január hó 21-én délután 3 órai kezdettel rendezte szokásos teadélutánját a Kasszinó helyiségében (Szabadság-tér 30. első emelet.) Mindenkit szeretettel vár a rendezőség.

AZ OTI KERULETI PENZTÁRÁNAK ELNOKSÁGA közli alábbi határozatát: Havi 2000 pengő hitelt szavazott meg, s ennek terhére 40 pengőtől 300 pengőig terjedő egyszerű rendkívüli segély folyósítható azokról részéről, akik valamely törvényes segélyre az emelt feltételek hiánya miatt nem igényeltek, de megsegítésükre méltányos érdemlé körülmények indokolhatják.

A HITELESI ÉSI DIJAK SZABÁLYOZÁSA. Kolozs vármegye és Kolozsvár főispánja rendeletekkel szabályozta a hitelszerződés díjakat. A rendelet szerint az eddig érvényben lévő hitelszerzési díjakat 1945 január 1 napjától számított hatállyal 50 százalék emeléssel kell alkalmazni.

GOLD SIMON fogász megkezdte működését Deák Ferenc-u. 44. sz. 1. emeleten.

MERT ZARTAK KI RAK ANNAT? A Magyarországi Kereskedelmi Államháztartás Szakszervezete közli, hogy Pék Anna Dermatológus úrnő titkárságát az erdélyi közleménytől eltérően nem mint munkátvégzőt, hanem mint munkásságát magyarázó egyeztető szervezettel.

Figyelem! Megnyitott Fehér akác vendéglő és étterem Jókai-u. 13 alatti ahol mindenkor frissen halat, Fehér akác, frissen csapolt sör vár ott terád, az anyanyelvű halgass meg hát. MIT SUSOG A FEHÉR AKÁC

Megkezdődött az egyetemi oktatás átszervezése

Megnyílik a román egyetem A magyar egyetemet demokratikusan kiszélesítik

KOLOZSVÁR, január 19. A Központi Tanácsadó Testület javaslata alapján Kolozs vármegye főispánja a katonai hatóságok részéről ráruházott jogaival elve a következő rendeletet adta ki:

A Kolozsvári Tudományegyetem rektori hivatalának és a Mezőgazdasági Főiskola vezetőségének

Helyben A jelen rendelkezések értelmében nyert hivatali hatalommal fogva, azonnali hatállyal a következőket rendeltem el:

- 1. Az egyetemi autonómiát ideiglenesen megszüntetem.
2. A mezőgazdasági főiskola önkormányzatát megszüntetem és mint egyetemi kar, a tanszemélyzet teljes jogainak fenntartásával, a mezőgazdasági főiskola tanszemélyzetének az egyetemi tanszemélyzettel való egyenlősítése mellett az egyetembe olvasztom bele.
3. A jelenlegi egyetemi tanácsot feloszlatom.
4. A nemzetek közötti jogegyenlőség alapján ezennel elrendelem:
I. A jogfolytonosság alapján a kolozsvári magyar egyetemnek a jelen rendelkezésben foglalt határozat alapján való működését.
II. A kolozsvári román egyetem működésének a megkezdését.
5. A két egyetem közös ügyeinek az intézésére, az egyetemi épületek használatának a szabályozására és a jelen rendelet végrehajtására mind a két egyetem által kiküldött 3-3 tagú bizottság illetékes.
6. A kolozsvári magyar egyetem vezetésére a következőket rendeltem ki az általunk meghatározott minőségben:
Farkas Árpád dr., az egyetem mezőgazdasági karának jelen rendelettel kinevezett nyilvános rendes tanárát, rektornak.
Zoinai Béla dr., egyetemi nyilvános rendes tanárt, prorektornak.
Buzza László dr., egyetemi nyilvános rendes tanárt, a jog- és államtudományi kar dékánjának.
Sáry István dr., a kereskedelmi jogok jelen rendelettel kinevezett nyilvános rendkívüli tanárát a jog- és államtudományi karon, a jog- és államtudományi kar prodekanjának.
Haynal Imre dr., egyetemi nyilvános rendes tanárt, az orvostudományi kar dékánjának.
Csögör Lajos dr., a fogászatnak jelen rendelettel kinevezett orvostudományi kari rendkívüli tanárát, az orvostudományi kar prodekanjának.
György Lajos dr., egyetemi nyilvános rendes tanárt, a bölcsészeti, nyelv- és történelemtudományi kar dékánjának.
Jancsó Elemér dr., az erdélyi irodalomtörténetnek jelen rendelettel kinevezett bölcsészeti, nyelv- és történelemtudományi kari nyilvános rendes tanárát, a bölcsészeti, nyelv- és történelemtudományi kar prodekanjának.
Balogh Ernő dr., egyetemi nyilvános rendes tanárt, a matematikai és természettudományi kar dékánjának.
Dezse Loránt dr., a csillagászatnak jelen rendelettel kinevezett matematikai és természettudományi kari nyilvános rendes tanárát, a matematikai és természettudományi kar prodekanjának.
Rajty Tivadar dr., egyetemi nyilvános rendes tanárt, a közgazdaságtudományi kar dékánjának.
Jordáky Lajos, a társadalomtudományok és társadalompolitikának jelen rendelettel kinevezett közgazdaságtudományi nyilvános rendkívüli tanárát, a közgazdaságtudományi kar prodekanjának.
Kós Károlyt, a mezőgazdasági karnak jelen rendelettel kinevezett nyilvános

- vénos rendes tanárát, a mezőgazdasági kar dékánjának.
Török Zoltán dr., a mezőgazdasági karnak jelen rendelettel kinevezett nyilvános rendkívüli tanárát, a mezőgazdasági kar prodekanjának.
A fenti egyetemi tanács vizsgálja meg kötelező módon az egyetemi technikai oktatásnak a kérdéséről, egy műegyetemi karnak a felállítását és ebből a szempontból egészítse ki az egyetemi vezetőséget.
7. A kolozsvári román egyetem vezetésére és megszervezésére, egyetemi tanácsjoggal felruházva és az 5-ik pontban meghatározott ideiglenes bizottság kiküldésének a jogával felruházva, a következőket rendeltem ki, az általunk kijelölt minőségben:
Bugnariu Tudort, a szociológiának jelen rendelettel kinevezett előadó tanárát (conferențiar), tanácsagnak.
Deheleanu Iuliu, a pedagógiának jelen rendelettel kinevezett előadó tanárát (conferențiar), tanácsagnak.
Lazar Liviu dr., a mezőgazdasági és ipari jogok jelen rendelettel kinevezett rendes tanárát (profesor titular), tanácsagnak.
Prodan Iuliu, a gyakorlati növénytanak jelen rendelettel kinevezett előadó tanárát (conferențiar), tanácsagnak.
Telia Liviu dr., a belgyógyászati diagnosztikának jelen rendelettel kinevezett előadó tanárát (conferențiar), tanácsagnak.
Vescan Teofil dr., az elméleti fizikának jelen rendelettel kinevezett rendes tanárát (profesor titular), tanácsagnak és az egyetemi tanács elnökének.
8. A 7-ik pontban kinevezett román egyetemi tanácsnak jogában áll magát meghívások alapján kiegészíteni és egyetemi státus szerint a feladatok (rektor, prorektor, dékánok, prodekanok) tagjai között megosztani.
A kiegészítés után az elnök automatikusan a rektori teendőket fogja ellátni.
9. A fenti egyetemi tanácsoknak jogában áll önkormányzati alapon

- elrendelni az egyetemmel kapcsolatos összes intézkedéseket, meghívásokat és kinevezéseket.
10. A jelen rendelet értelmében kijelölt egyetemi tanácsoknak a kötelessége az egyetemnek demokratikus és népi szellemben való kiépítése.
11. A jelen rendelkezéseknek és a benne foglalt kinevezéseknek az elfogadása kötelező és kirendeltségnek tekintendő.
12. Az egyetemi átszervezések után a fenti ideiglenes vagy ideiglenesen kialakult egyetemi tanácsok, a tanácsok tagok tanári címének megtartása mellett, kötelező módon lemondanak, az egyetemek visszanyerik autonómiájukat és megválasszák testületi szerveiket.
13. A jelen rendelkezésekkel ellenfélben levő összes régebbi és antidemokratikus rendelkezéseket, rendeleteket és törvényeket ezennel hatálytalantítjuk.
14. A jelen rendelkezések értelmében Deheleanu Iuliu és Jancsó Elemér kulturfőtanácsosi megbízatásai az egyetemre többé nem terjednek ki.
15. A jelen rendelkezések sürgős végrehajtása végett:
I. A magyar egyetem tanácsa három napon belül tegyen jelentést a munkálatok megkezdéséről a rektori hivatalon keresztül.
II. A román egyetem tanácsa 1945 február 28-ig tegyen jelentést a román egyetemi oktatás megkezdéséről.
III. A román egyetemi tanács üljön össze 1945 január hó 21-én d. u. 3 órakor a főispáni hivatalban és kezdje meg tanácskozásait a főispár jelenlétében a munkálatok megkezdése végett.
IV. Az 5-ik pontban megjelölt bizottságok 1945 január hó 31-én d. e. 10 órakor üljenek össze az egyetem központi épületének rektori hivatalában.
16. A jelen rendelkezést a napilapok közzé kell közzé tenni.
Kolozsvár, 1945. január hó 19-én.

V. Pogăceanu, főispán.

Monostoron nem volt szervezett egységbontás

A román gardaközönség csoportosan csatlakozik az Ekések Frontjához
Szerdai számunkban beszámoltunk a román Ekések Frontja kolozsmonostori zászlóbontásáról. Tudósításunk egyes kitételeire helyreigazító nyilatkozat érkezett szerkesztőségünkbe, melyet teljes egészében közlünk, külön is örömmünknek adván kifejezést azokért az eredményekért, melyeket a román Ekések Frontja lakosságunk testvéri megbékeltetéséért mindenfajta sovínysza uszítókkal szemben elért.
A beküldött nyilatkozat így hangzik:
Monostori szervezetünk vezetősége sérelmesnek tartja a Világosságban megjelent beszámoló azon kitételét, hogy „egyesek tüntetőleg el is távoztak a gyűlésekről”, meri ez legnyilvánosabban szólva is túlzás. Az a pár ember, aki kisurrant a gyűlésteremből, nem tüntetőleg távozott el, hiszen szinte észrevétlenül, egyenkint somfordáltak el onnan és ha „tüntetőleg” való eltávoztást olvasnak az emberek, természetesen megszervezett egységbontásra gondolnak. Ilyesmi Monostoron nem volt és kérjük a megfelelő helyreigazítást közzétenni, hogy újonnan megszervezett embereink ne riadjanak el. Egyben kérjük azt is megemlíteni, hogy már ezen pár nap alatt is csoportosan jönnek be monostoriak szervezetünkbe, hogy részt vegyenek a közönség munkájában.
Kolozsvár, 1945 január 17.

Borian Pavol, az Ekék Front titkára

Más, mint a többi! HA JÓT ES FINOMAT AKAR ENNI. térjen be PALINÓZ ahol mindenfajta hűvös különlegességet megtalál. EGÉSZ NAP MELEG HAZIKONYHA, rostonsülték. Hetenkint háromszor forgatás. - Győződjön meg és ügyeljen a címre: MALOM-UTCA 13 SZ.

